

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

X. Quæ in contrahendo Matrimonio spectanda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

aliis exigitur sententia iudicis, ex iis, quæ tradit Navar. d. cap. 22, num. 28.

1. Hac autem tempora Concilium Trident. sess. 24, cap. 10, de reformat. matrim. his verbis definitur: Ab adventu Domini nostri Iesu Christi usque in diem Epiphaniæ, & à feriis quarta Cinerum usque in Octavam Paschatis inclusivè, antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones diligenter ab omnibus observari sancta Synodus præcipit, in aliis verò temporibus solemniter celebrari permittit.

x Refert D. Hieronymus in epistola ad Gerontiam, Damasti temporibus fuisse Roma par conjugum, quorum altera virgini uxores sepeliverat, altera maritos virgini &

unum Nec obstat can. Hac ratione xxxi, q. 1, in quo secunda nuptia vocantur fornicatio Nam hic canon à Gratiano in Decretum suum coniectus est ex opere imperfecto, quod falso D. Chrysostomo inscribitur; quodq; vel cuiusdam hæretici est, vel corruptum ab hæreticis, sicut asserit Bellarm. de matrim. Sacrament. lib. 1, c. 9. Nam verum Chrysostomum aliter loqui docet annotatio postrema editioni Gregoriana adjecta ad d. can. Hac ratione Igitur hoc cap. rejiciendum est. Nec enim omnia capitula à Gratiano Decreto suo inserta, à nobis recipienda sunt, sed quatenus sicut deprompta ex probatis auctoribus, sicuti latius supra ad tit. 1, notavimus.

QVÆ IN CONTRAHENDO MATRIMONIO SPECTANDA.

TITULUS X.

IN Matrimonio contrahendo tria hæc necessarii spectantur, personæ, ætas, & consensus contrahentium.

§ 1. De personis contrahentium.

In personis hæc regula observatur: Quòd omnes ad contrahendum matrimonium admittantur, quibus à jure non est interdictum. Quippe edicti prohibitorii est matrimonium, text. est in c. Cum apud 23, Ext. De sponsalib. Quibus autem interdictum sit, sequentibus Titulis explicabitur.

§ 2. De ætate contrahentium.

Quoad ætatem contrahentium, ea quidem ex annorum numero juxta præscriptum juris Civilis æstimari solet, lætit. De nuptiis in princ. juncto ut lætit. Quib. modis uti finit. c. 3, Ext. De spons. impub. videlicet in masculo decimoquarto anno, in femina duodecimo complerò: sed rectius sacri Canones eam metiuntur ex pubertate, id est, ex vigore naturali, quo quis generare potest, ad eò quòd hic vigor prædictum annorum numerum nonnumquam antevertat, d. cap. 3, cap. 8, cap. 9, c. fin. De spons. impub. c. fin. Ext. De eo qui cognovit conjug. Et hoc cum accidit, dicitur malitia live prudentia supplere ætatem, scilicet juris Civilis, d. cap. 9, c. fin. cap. unico § 1, De spons. impub. in 6.

§ 3. De contractu impuberum.

Vnde si pubes & impubes, vel duo impubes non proximi pubertati, & in quibus ætatem malitia non supplet, verbis consensus matrimonia-

lem exprimentibus contraxerint, nullum inter eos erit matrimonium: usque ad eò, ut ne quidem pubertate adveniente matrimonium convalescat; nisi per carnis copulam subsecutam, vel aliquem modum alium contrahentes eosdem cum ejusdem perseverantia voluntatis, ad pubertatis tempora pervenisse constiterit evidenter, text. in d. c. unico § 1, c. A nobis § 2, Astestaciones 10, c. fin. Ext. De spons. impub. Licet alioqui illud matrimonium ita perperam contractum, juris interpretatione resolvatur in sponsalia de futuro, d. c. 10, c. fin. c. d. § 1, ut eo saltem modo contractus valeat, quo valere potest, arg. l. Si tam angusti 13, De d. servitutib.

§ 4. Casus singularis, quo inter impuberes matrimonium permittitur.

Sanè unus casus est, quo inter impuberes matrimonium toleratur, ex constitutione Nicolai Papæ Distinctius, inquit, inhibemus, ne aliqui, quorum uterque vel alter ad ætatem legibus vel Canonibus determinatam non pervenerit, conjugantur; Nisi forte aliquà urgentissimâ necessitate interveniente, utpote pro bono pacis, talis conjunctio toleretur, text. est in cap. 1, De spons. impub. & ibi Panorm.

§ 5. De consensu contrahentium matrimonium.

Jam quod attinet ad consensum contrahentium; is plane in matrimonio contrahendo necessarius est, cap. Tuanos 26, in fine Ext. De sponsal. can. Sufficiat xxvii, quæst. 2, adeoque liber ab omni metu, c. Cum locum 14, Ext. De sponsal. cum coactæ

N o n n a

a u p t i æ

nuptiæ difficilem soleant habere exitum, d. cap. Cum locum cap. Requisivis 17, in fine De sponsal. Intel-
ligimus autem metum, qui iustus est. hoc est,
qui in constantem vicum cadit, cap. Veniens 15, cap.
Consulationi 28, eod. tit. Cujusmodi est metus mor-
tis, verberum, servitutis, l. 1. §. fin. cum ill. seqq. D. De
eo quod met. caus. cap. penult. Ext. eod. tit. vinculo-
rum, l. penult. §. si iusto. d. in. stupri, l. isti quidem 8, §. quod si
dederit eod. tit. Neque interest contrahens suâ cul-
pâ, an alienâ in hoc metum inciderit, veluti in
eo, qui in stupro deprehensus cum puella, strî-
ctopugione adigitur, ut cum eadem in matri-
monium conveniat, d. cap. Veniens 15, juncto d. c.
Cum locum 14, De sponsalib. l. Nec timor 7, §. 1, cum l.
seq. D. De eo quod met. causa.

§. 6. Vanus timor matrimonio nihil obsist.

Cæterum vani metus nulla excusatio est, l.
Vanitatis 84, D. De R. l. l. Metum 9, D. De eo quod
met. caus. Qualis est & metus reverentialis, quo
filius vel filia ob reverentiam parentum nullis
verberibus aut alio iusto metu adacta in matri-
monium oblatum consentit, l. Si pater 22, D. De
vitu nupt.

§. 7. Purgatur iustus metus duobus modis.

A iusto tamen metu recessum videbitur, si
metum passus passivè, sponte alteri contrahe-
ntium cohabitaverit, c. Ad id 21, ext. De sponsal. aut
corpus illi suum commiscuerit, c. 2, §. ibi Gloss.
ext. De eo qui duxit in matrim. Convalescit enim
hujusmodi matrimonium, novo succedente con-
sensu libero, saltem tacito. Jam dicitur iuris facit text.
in l. 1, C. de his qua vi metusve caus. Coniunge decre-
tum Concilii Trid. de quo inf. De clandestino matrim. quo
hujusmodi præsumpta matrimonia abrogata sunt.

§. 8. Sufficit quocumque modo exprimi consensum
liberum.

Nihil verò interest, consensus in matrimonio
verbis, an nutu, an alio indicio à contrahenti-
bus exprimat, c. Cum apud 23, c. Tua fraternitati
25 §. ibi. Panorm. §. ali. ext. De sponsal. d. can. Suffi-
cietat xxvii. qu. 2, juncto l. 2, D. De action. §. oblig.
Nam & per procuratorem matrimonium iniiri
posse placuit; dum tamen ad id specialiter con-
stitutus, neque medio tempore revocatus fuerit,
c. fin. De procuratorib. lib. 5.

§. 9. Matrimonium purè & sub conditione contra-
hitur.

Planè & purè & sub conditione hic consensus
interponi potest. Purè, veluti, Accipio te in uxorem,
& ipsa mulier consentiat sub conditione, Acci-
pio te in uxorem, si patri placuerit; vel si tantum dederit.
Et purè contractum matrimonium statim effe-
ctum suum sortitur; alterum ex eventu conditio-
nis pendet, c. Super eo 5, ext. De condit. appof. facit c.
Per tuas 6, jam d. viz. junge §. ex conditionali Infit. De
verb. oblig. §. vide qua habet Navar in Manuali. c. 22,
n. 62, cum seq.

§. 10. Qualis conditio adijci possit contractui matri-
moniali.

Conditionem autem honestam & possibilem
intelligimus Si qua enim turpis vel impossibilis
conditio contractui matrimonii adjecta fuerit;
ut putà, si hominem interfeceris, si cælum di-
gito tetigeris, ea pro non adjecta habetur, in fa-
vorem matrimonii, cap. 1, c. fin. ext. De condit. appof.
nisi conditio repugnet naturæ matrimonii; qua-
les sunt, si generationem proles evitaveris; vel
donec inveniam aliam honore vel facultatibus
ditiolem; aut, si pro quæstu adulterandam re-
tradideris. Nam harum adjectione etiam unus,
contractus matrimonialis vitatur, nulliusque
momenti est, d. cap. fin. in princ. can. Soles cum can.
seq. xxxii. q. 2, eò quòd hæ conditiones pugnant
cum tribus bonis (ut appellant) substantialibus
matrimonii, quæ sunt proles, fides, & sacramen-
tum, can. Omne xxvii qu. 2, juncto d. can. Soles cum c.
seq.

§. 11. Consensus parentum an necessarius sit.

De consensu parentum vulgò quæritur, An
omissus à filio familias infirmet contractum ma-
trimonii? Sed magis est, non infirmare, per sex in
c. penult. Ext. De rapitorib. in c. Per tuas 6, ext. De con-
dit. appof. Conc. Trid. sess. 24, c. 1, in princ. de reform.
matr. & declaratio Carolina in Concilio Augustani
Anno 1584, tit. de Sacram. matrim. circa fin. cum solo
contrahentium consensu matrimonium consistit.
Idem namque videre est & in matrimonio servis
repugnantè & invito domino, inito; quod nihil-
ominus verum matrimonium est auctoritate
SS Canonum, can. 1, ext. De coniugio servor. §. inf.
§. prox. Neque obsistat sex in can. Aliter, xxx. q. 5, quia
sensus explicat in fine, ibi, nisi voluntas propria, &
addo can. Nostrates ead. q. 5.

§. 12. *Matrimonium impediri propter errorem persona & status: secus de aliis qualitatibus.*

Illud quoque animadvertendum est in consensu matrimoniali, ut & is in certam personam conferatur. Nam si quis errore ductus contrahat cum Mævia, quam Titiam arbitratur, nihil efficit, *xxix. q. 1.* cum nihil tam contrarium consensui sit, quam error, *l. Si per errorem 15, D De iurisdicti.* Idem est, & si quis circa statum personæ erraverit, putans se contrahere cum libera, quæ reverà ancilla est, *cap. 2. & cap. fin. ext. De conjug. servor. & d. q. 1.* Quamvis diversum sit, si in nobilitate, virginitate, divitiis, aut in simili qualitate

erratum fuerit. Nam in his error nihil officit contractui matrimoniali, *d. q. 1, Henr Boich Ad. Proposuit Ext. de conjug. servor. late Covarr. in 4. parte: cap. 1. §. 7.* Et in his ratio diversitatis est, quòd non impediatur liber usus matrimonii: secus in aliis.

Notatio in tit. 10:

a Ob eandem rationem vitiatur matrimonium, etiamse conditio honesta contra substantiam matrimonii sit adjecta: veluti, Contraho tecum, si mecum vivis in perpetua castitate & continentia. De quo Didac. Covarr. in 4. Decret. p. 2. cap. 3. §. 1.

QVI PROHIBENTVR MATRIMONIUM CONTRAHERE.

TITULUS XI.

De duplici genere eorum, qui impediuntur contrahere matrimonium.

Non tamen omnibus licet contrahere matrimonium: Quidam enim ad eò prohibentur, quòd matrimonium per eos contractum iane prorsus & irritum sit. Quidam prohibentur quidem, sed tamen valet ab his contractum matrimonium, ita permittentibus sacris Canonibus, ad eò quòd nefas sit matrimonium dissolvi. Prioris generis sunt cognati, affines, Religionem professi, in sacro Ordine constituti, impotentés, infideles, homicidæ, adulteri, conjugati, clam contrahentes matrimonium. Posterioris generis sunt simplici castitatis voto adstricti, hæretici, incestuosi, & nonnulli alii. De quibus omnibus separatim & ex ordine differemus. *a*

Notatio in Tit. 11.

a Tametsi ad ineundum matrimonium aetas legitima & consensus contrahentium sufficiat, c. Cum locum

14. c. Cum apud 23, Ext. De sponsalib. juncto c. 2. De desponsat. impub. id tamen ita exaudiendum est, dummodo contrahentes matrimonii suscipiendi capaces sint: quòd tunc accidit, si nullo impedimento Canonum detineantur, nam licet matrimonium à Deo, utpote omnibus hominibus commune, institutum sit, Genes. 1. cap. Ecclesia tamen CHRISTI, qua divino spiritu ducitur, Matth. 8, Joan 14, & Lucæ 10, quosdam à contrahendo matrimonio prudenter submovert, constituta in hanc rem duplici impedimentorum genere. Vnum est, quo non solum quis contrahere prohibetur, verum etiam si contraxerit, à contractu tamquam planè inani discedere cogitur. Alterum, quo quis solum prohibetur contrahere: sed si contraxerit, sustinetur matrimonium, ita ex ea causa permittentibus SS. Canonibus. Vnde prioris generis impedimenta vulgò impedientia & dirimentia matrimonium appellantur: posterioris verò impedientia solummodò. De utroque genere agitur seqq. Titulis.

DE COGNATIS.

TITULUS XII.

§. 1. *Cognati unde dicantur.*

Cognati dicuntur, qui ex uno nati sunt: aut, ut Labconi videtur, qui unum quasi nascendi initium commune habent, *l. 1. D. Unde cognati: vel verè, ut in consanguinitate: vel*

fi cò, sive juris interpretatione, ut in adoptatis & conjunctis spiritali cognitione, de quibus in §. Cognatio spiritalis 10, cum §. seq. & ult. infra eod. hoc tit.

Nova :

§. 2. Co-